

Advies en Faciliteiten
AF

Stadskantoor
Lübeckplein
Postbus 538
8000 AM Zwolle
Telefoon (038) 498 2383
www.zwolle.nl

Vrijwilligers en mantelzorgers in de gemeente Dalfsen in 2019

Resultaten van een vragenlijstonderzoek

Datum

Mei 2019

Ons kenmerk

Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

Inhoud

2	Inleiding	3
2.1	Aanleiding	3
2.2	Onderzoeksvragen	3
2.3	Aanpak	4
2.4	Representativiteit	4
3	Vrijwilligers	6
3.1	De vrijwilligers	6
3.2	Tijd besteed aan vrijwilligerswerk	8
3.3	Motieven voor vrijwilligerswerk	8
3.4	Ondersteuning vanuit organisatie	10
3.5	Ondersteuning van het Vrijwilligerspunt	12
4	Mantelzorgers	14
4.1	De mantelzorgers	14
4.2	Ervaren belasting	16
4.3	Ervaren ondersteuning	18
4.3.1	Mantelzorgteam	19
4.3.2	Mantelzorgwaardering	19
4.3.3	Dag van de mantelzorg	20
4.4	Kenmerken werkende mantelzorgers	20
	Bijlage I Vragenlijst	22

2 Inleiding

Dit rapport doet verslag van een onderzoek naar de ervaringen van de inwoners van de gemeente Dalfsen die vrijwilligerswerk en/of mantelzorg verlenen. Er is in januari van dit jaar een vragenlijst uitgezet onder het burgerpanel van de gemeente Dalfsen. Ook in april 2015 is het burgerpanel geraadpleegd over de onderwerpen vrijwilligers en mantelzorg. De uitkomsten van dit onderzoek staat beschreven in "Vrijwillig Dalfsen – stand van zaken".

2.1 Aanleiding

In het vrijwilligers- en mantelzorgbeleid 2016-2020 heeft de gemeente Dalfsen doelstellingen geformuleerd. Met het mantelzorgbeleid richt de gemeente zich op het op maat ondersteunen van mantelzorgers. Het streven hierbij is dat de positie van mantelzorgers wordt versterkt en dat ze door zorgprofessionals worden gezien als een volwaardige partner. Aan jonge en werkende mantelzorgers wordt extra aandacht besteed omdat deze groepen nog weinig in beeld zijn.

Met het vrijwilligersbeleid richt de gemeente Dalfsen zich met name op de groei van het aantal vrijwilligers. Daarbij is er speciale aandacht voor deelname aan vrijwilligerswerk door jongeren.

Het vragenlijstonderzoek dat is uitgevoerd, is één van de methoden waarmee wordt onderzocht in hoeverre de doelstellingen van het vrijwilligers- en mantelzorgbeleid worden behaald.

2.2 Onderzoeksvragen

Met dit onderzoek worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

1. Welk aandeel van de inwoners van de gemeente Dalfsen verricht vrijwilligerswerk?
2. Wat zijn redenen om wel of niet vrijwilligerswerk te verrichten?
3. In hoeverre voelen vrijwilligers zich ondersteund bij het doen van vrijwilligerswerk?
4. In hoeverre zijn vrijwilligers bekend met het Vrijwilligerspunt?
5. Welk aandeel van de inwoners van de gemeente Dalfsen verleent mantelzorg?
6. In hoeverre zijn mantelzorgers bekend met de ondersteuning die de gemeente Dalfsen biedt?
7. In hoeverre maken mantelzorgers gebruik van deze ondersteuning?
8. In hoeverre zijn mantelzorgers tevreden over de geboden ondersteuning?
9. In welke mate voelen mantelzorgers zich belast door de zorgtaken?
10. In hoeverre verschillende werkende mantelzorgers van de niet-werkende mantelzorgers?

Van jonge mantelzorgers is bekend dat ze een kwetsbare groep zijn. Zo rapporteren jonge mantelzorgers vaker een verminderd sociaal-emotioneel welbevinden, weinig tijd

voor sociale activiteiten, meer schoolverzuim en slechtere schoolprestaties¹. De gemeente Dalfsen heeft deze doelgroep nog niet goed in beeld. Omdat in dit onderzoek een vragenlijst is uitgezet onder de leden van het burgerpanel die allemaal 18 jaar of ouder zijn, kunnen we helaas geen inzicht geven in de jonge mantelzorgers. Zelfs als we kijken naar de 20 jongste panelleden in de leeftijd van 18-24 jaar, zien we dat maar drie van hen mantelzorg verlenen.

Wel loopt momenteel een onderzoek, uitgevoerd door het SCP, Vilans en buitenlandse partners, naar jonge mantelzorgers in Nederland en Europa. Onderzocht wordt hoe zij omgaan met stress en hoe zij het beste ondersteund kunnen worden. Naar verwachting zijn de resultaten in 2021 bekend.

2.3 Aanpak

Het burgerpanel, bestaande uit ongeveer 1.990 inwoners van de gemeente Dalfsen die 18 jaar en ouder zijn, is uitgenodigd voor het onderzoek. Deze inwoners hebben in januari 2019 een e-mail ontvangen met daarin de link naar de digitale vragenlijst (zie bijlage I). In totaal hebben 824 inwoners de vragenlijst nagenoeg volledig ingevuld. De respons komt hiermee uit op 42 procent. Dit is een goede respons, al is deze iets lager dan bij het onderzoek in 2015 toen 47 procent van de genodigden de vragenlijst invulde. Waar mogelijk vergelijken we de uitkomsten van dit onderzoek met de uitkomsten van het onderzoek dat in 2015 is uitgevoerd.

2.4 Representativiteit

De inwoners die de vragenlijst hebben ingevuld, oftewel de respondenten, hebben we vergeleken met de totale bevolking van de gemeente Dalfsen wat betreft hun woonplaats, geslacht en leeftijd.

In tabel 1 is te zien dat inwoners van Dalfsen en inwoners in de leeftijd 55-74 jaar zijn oververtegenwoordigd in de groep respondenten. Dat wil zeggen dat deze groepen inwoners relatief vaak de vragenlijst hebben ingevuld. Voor de inwoners van Lemelerveld en Nieuwleusen en inwoners in de leeftijd 18-34 jaar geldt juist dat ze zijn ondervertegenwoordigd. Om hiervoor te corrigeren, hebben we voor de twee meest relevante kenmerken, te weten de leeftijd en de woonplaats, weging toegepast.

¹ Veer AJE de & Francke AL (2008). Opgroeien met zorg. Quick scan naar de aard en omvang van zorg, belasting en ondersteuningsmogelijkheden voor jonge mantelzorgers. Utrecht: Nivel.

Datum

Mei 2019

Ons kenmerk

Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

Tabel 1 Achtergrondkenmerken respondenten vóór weging vergeleken met bevolking gemeente Dalfsen van 18 jaar en ouder

Kenmerk	Respondenten (N=824)	Bevolking 18+ gemeente Dalfsen (N=22.344)
Geslacht		
Man	55%	50%
Vrouw	45%	50%
Woonplaats		
Dalfsen	63%	51%
Lemelerveld	9%	17%
Nieuwleusen	28%	32%
Leeftijdscategorie		
18 - 24 jaar	1%	10%
25 - 34 jaar	5%	13%
35 - 44 jaar	9%	13%
45 - 54 jaar	18%	19%
55 - 64 jaar	26%	19%
65 - 74 jaar	32%	15%
75 en ouder	11%	12%

3 Vrijwilligers

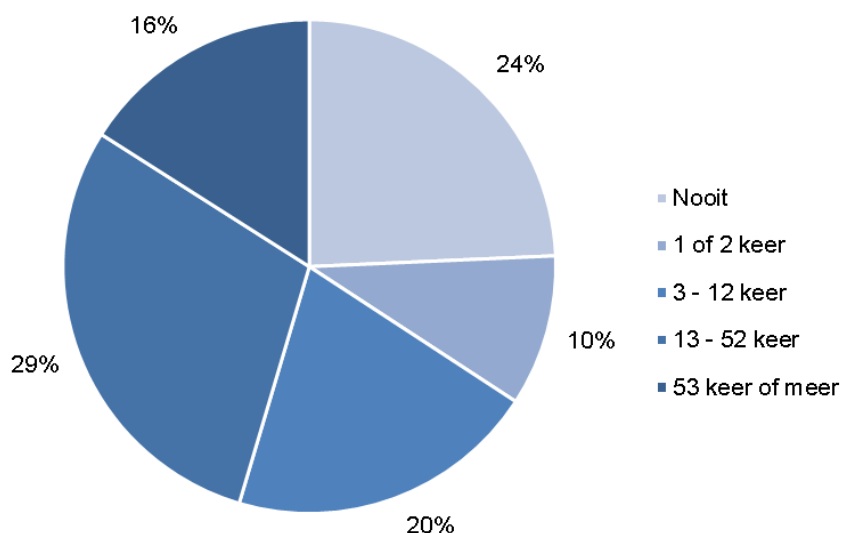
In dit hoofdstuk komen de ervaringen van de inwoners met vrijwilligerswerk en de ondersteuning daarbij aan bod. Vrijwilligerswerk is in dit onderzoek gedefinieerd als 'activiteiten die onbetaald en onverplicht worden gedaan voor anderen of de samenleving als geheel, georganiseerd of ongeorganiseerd'.

3.1 De vrijwilligers

De panelleden is allereerst gevraagd of zij de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk hebben verricht. Driekwart van de panelleden heeft dit gedaan. Bijna de helft heeft regelmatig (13 keer of meer) vrijwilligerswerk verricht het afgelopen jaar (zie figuur 1).

In het onderzoek dat in 2015 is uitgevoerd, gaf 62% aan momenteel vrijwilligerswerk te verrichten. Omdat de vraagstelling anders is (de afgelopen 12 maanden versus momenteel) is vergelijken niet goed mogelijk.

Figuur 1 Aantal keer vrijwilligerswerk verricht afgelopen 12 maanden (n=824)

De 374 panelleden die regelmatig (13 keer of meer) vrijwilligerswerk hebben verricht, vergelijken we met degenen die soms (1 tot 12 keer) of geen vrijwilligerswerk hebben verricht. Hieruit blijkt dat degenen die regelmatig vrijwilligerswerk deden, vaker man, 65 plusser en gepensioneerd zijn (zie tabel 2).

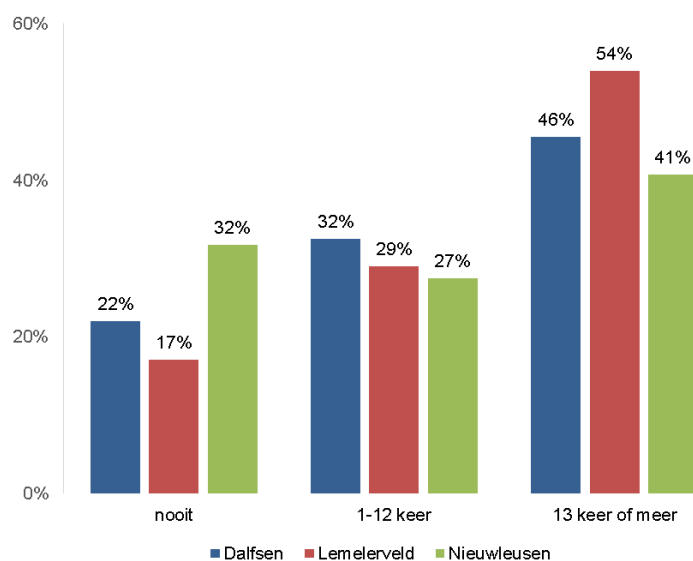
De gemeente Dalfsen heeft als wens dat meer jongeren actief worden als vrijwilliger. Van de 20 18-24 jarigen die de vragenlijst hebben ingevuld, heeft 54% de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk verleend. Onder de 105 25-34 jarigen is dit 63%.

Tabel 2 Frequentie van vrijwilligerswerk verrichten naar achtergrondkenmerken

Kenmerk	13 keer of meer (n=374)	1-12 keer (n=250)	Nooit (n=201)
Geslacht			
Man	55%	44%	47%
Vrouw	45%	56%	53%
Leeftijdscategorie			
18 - 44 jaar	31%	40%	41%
45 - 64 jaar	39%	37%	37%
65 en ouder	31%	23%	22%
Maatschappelijke positie			
Werkzaam 21 uur of meer	46%	55%	54%
Werkzaam 20 uur of minder	5%	11%	6%
Gepensioneerd	29%	19%	17%
(Gedeeltelijk) arbeidsongeschikt	3%	1%	4%
Zorgend voor kind(eren)	3%	1%	2%
Werkzoekend	2%	1%	0%
Opleiding volgend	1%	2%	5%
Anders	12%	9%	12%

De frequentie van vrijwilligerswerk afzettend tegen de woonplaats (figuur 2), is te zien dat inwoners van Lemelerveld zich het meest inzetten als vrijwilliger en inwoners van Nieuwleusen het minst.

Figuur 2 Frequentie van vrijwilligerswerk verrichten naar woonplaats

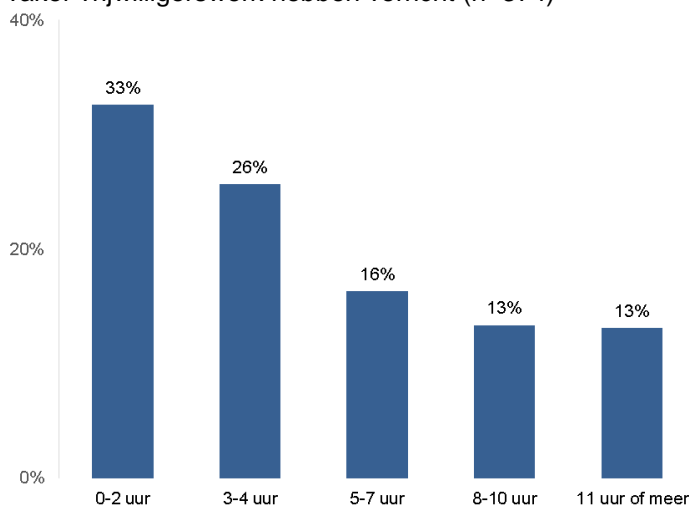

3.2 Tijd besteed aan vrijwilligerswerk

De 374 panelleden die 13 keer of vaker vrijwilligerswerk hebben verricht, deden dit gemiddeld 6 uur per week. In figuur 3 is te zien dat het merendeel van hen maximaal 4 uur per week vrijwilligerswerk verrichtte. 13% verrichtte vrijwilligerswerk gedurende 11 uur per week of meer.

In 2015 is gevraagd hoeveel uur men *momenteel* besteed aan vrijwilligerswerk. Een kwart zette zich 1 of 2 uur per week in en 30% deed dit 8 uur of meer.

Figuur 3 Uren per week besteed aan vrijwilligerswerk door de mensen die 13 keer of vaker vrijwilligerswerk hebben verricht (n=374)

3.3 Motieven voor vrijwilligerswerk

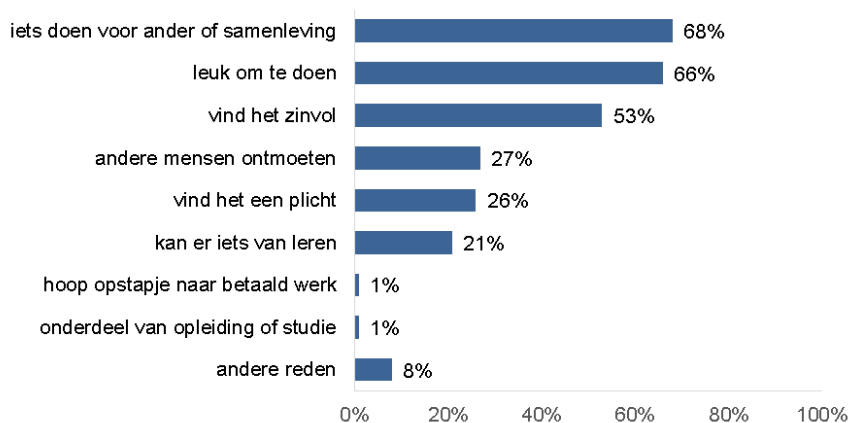
Degenen die minstens één keer vrijwilligerswerk hebben verricht de afgelopen 12 maanden, is gevraagd welke redenen zij hebben hiervoor (zie figuur 4). De top drie van meest gekozen redenen, is:

1. 'iets willen doen voor een ander of de samenleving' (68%)
2. 'het leuk vinden' (66%)
3. 'het zinvol vinden' (53%)

Bij degenen die aangaven (nog) een andere reden te hebben, bleek het vaak om mantelzorg te gaan.

De redenen om vrijwilligerswerk te doen zijn nauwelijks veranderd sinds 2015. Toen was 'het leuk vinden' de meest gekozen reden, gevolgd door 'het belangrijk vinden' en 'het normaal vinden'.

Figuur 4 Motieven van mensen die minsten één keer vrijwilligerswerk hebben verricht de afgelopen 12 maanden (n=623)

De tweehonderd personen die geen vrijwilligerswerk hebben gedaan de afgelopen 12 maanden, is gevraagd wat hiervoor hun redenen waren (zie figuur 5). De top drie van meest gekozen redenen om *geen* vrijwilligerswerk te verrichten, is:

1. 'te druk zijn' (49%)
2. 'moeilijk kunnen combineren met werk' (29%)
3. 'moeilijk kunnen combineren met gezin of familie' (23%)

Een andere regelmatig genoemde reden om geen vrijwilligerswerk te verrichten is de (hoge) leeftijd.

In 2015 is dezelfde vraag gesteld al moest men toen één reden kiezen. Ook toen was 'tijdgebrek' de meest gekozen reden om geen vrijwilligerswerk te doen, gevolgd door 'moeilijk kunnen combineren met werk'.

Figuur 5 Motieven voor het niet doen van vrijwilligerswerk in de afgelopen 12 maanden (n=201)

3.4 Ondersteuning vanuit organisatie

Degenen die 13 keer of vaker vrijwilligerswerk hebben verricht de afgelopen 12 maanden, is gevraagd of ze dit vanuit een organisatie deden en zo ja wat voor type organisatie. De overgrote meerderheid verricht(te) vrijwilligerswerk vanuit een organisatie. Bij bijna de helft van de vrijwilligers gaat het om een sport- en recreatieve vereniging. Daarnaast gaat het vaak om zorg- en welzijnsinstellingen (22%), religieuze of levensbeschouwelijke organisaties (22%) en buurt- dorp of bewonersorganisaties worden (21%) (zie figuur 6).

In 2015 is gevraagd in welke sector(en) men vrijwilligerswerk deed. We zien dezelfde top vier, al werden zorg- en welzijnsorganisaties toen het meest genoemd, gevolgd door sport en recreatie.

Degenen die aangeven (ook) voor een andere soort organisatie vrijwilligerswerk te hebben gedaan, noemen regelmatig goede doelen organisaties (zoals de Zonnebloem of VluchtelingenWerk). Ook chauffeurs in de buurtbus of de eigen auto (ANWB automaatje) wordt regelmatig genoemd.

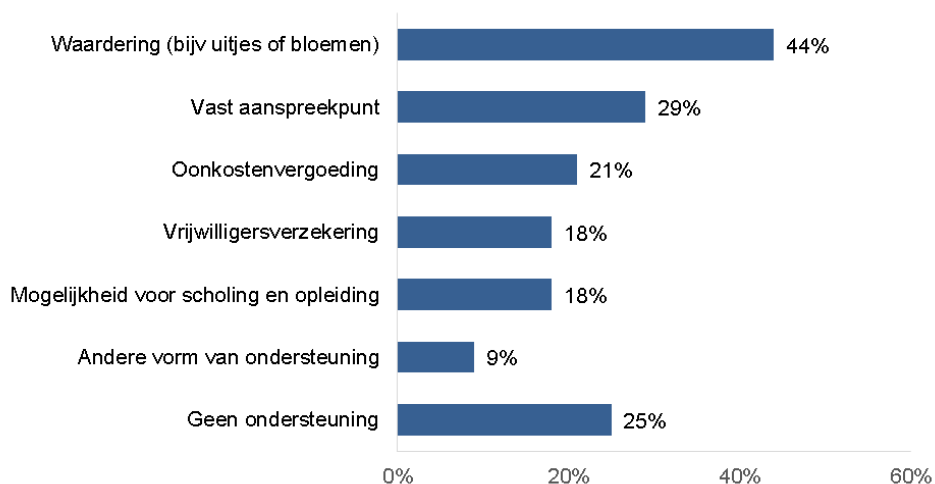
Figuur 6 Organisatie van waaruit vrijwilligerswerk is verricht door degenen die 13 keer of vaker vrijwilligerswerk hebben verricht (n=374)

Degenen die 13 keer of vaker vrijwilligerswerk hebben verricht in organisatieverband, is gevraagd welke ondersteuning zij ontvingen vanuit de organisatie. Een kwart ontving geen enkele vorm van ondersteuning vanuit de organisatie. Bij degenen die wel ondersteuning ontvingen, ging het meestal om waardering (44%). Ook een vast aanspreekpunt (29%) en een onkostenvergoeding (21%) zijn veel genoemde vormen van ondersteuning (zie figuur 7). Een andere vorm van ondersteuning die werd genoemd is bijeenkomsten met de andere vrijwilligers.

Ook in 2015 waren waardering en een vast aanspreekpunt de meest voorkomende vormen van ondersteuning.

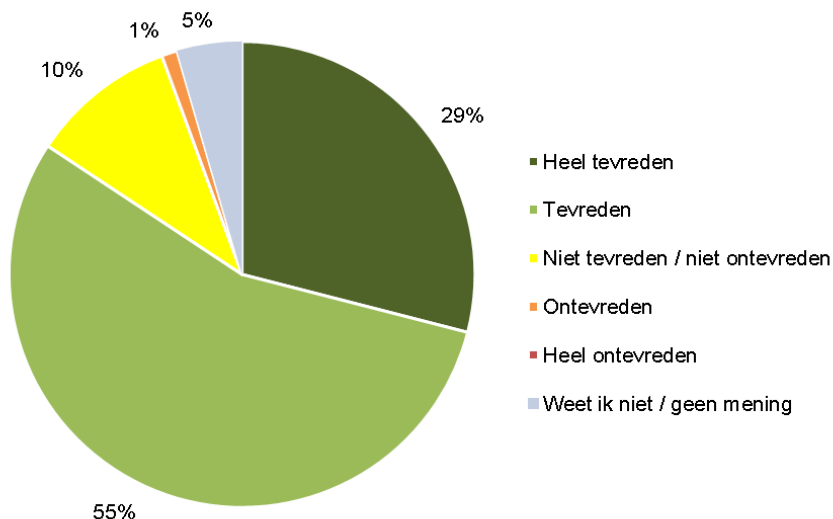
Figuur 7 Ontvangen ondersteuning vanuit de organisatie door mensen die 13 keer of vaker vrijwilligerswerk hebben verricht in organisatieverband (n=346)

Aan degenen die 13 keer of vaker in organisatieverband vrijwilligerswerk deden en hierbij ondersteund werden, is gevraagd in hoeverre ze tevreden zijn met de ondersteuning. Het merendeel is hier tevreden of heel tevreden over (zie figuur 8). Als toelichting geeft men dat er goede informatie en communicatie is, dat ze altijd bij iemand terecht kunnen voor hulp en dat er ingezet wordt op de onderlinge contacten en goede sfeer. De paar vrijwilligers die niet tevreden zijn over de ondersteuning, ervaren vaak een gebrek aan waardering.

In 2015 is per type ondersteuning gevraagd in hoeverre men hiermee tevreden was. Toen was gemiddeld 21% heel tevreden over de ondersteuning, nu is dat 29%.

Figuur 8 Tevredenheid over de ondersteuning onder mensen die 13 keer of vaker vrijwilligerswerk hebben verricht in organisatieverband en ondersteuning ontvingen (n=258)

3.5

Ondersteuning van het Vrijwilligerspunt

Aan de mensen die minstens één keer vrijwilligerswerk hebben verricht in de afgelopen 12 maanden is gevraagd of ze het Vrijwilligerspunt kennen en of ze het hebben gebruikt. In tabel 3 is te zien dat 73% het Vrijwilligerspunt kent en dat 18% er wel eens gebruik van heeft gemaakt.

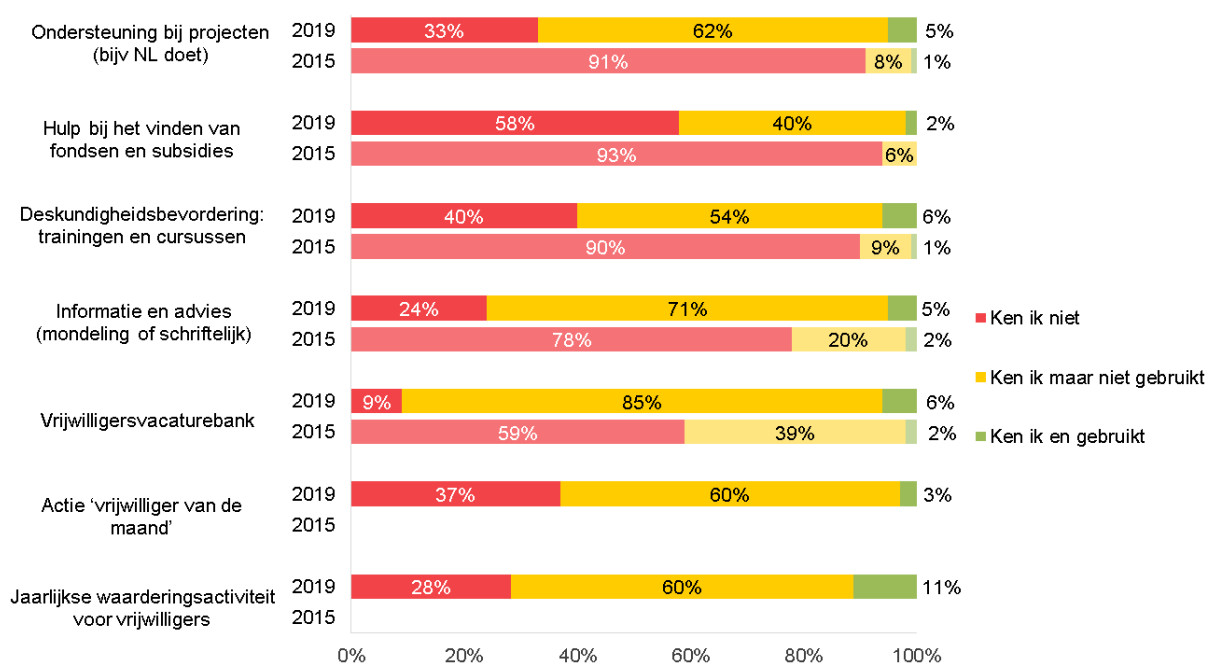
Tabel 3 Bekendheid met en gebruik van het Vrijwilligerspunt door mensen die minstens één keer vrijwilligerswerk deden in de afgelopen 12 maanden (n=624)

Bekendheid en gebruik van het Vrijwilligerspunt	Aantal	Percentage
Kent het Vrijwilligerspunt niet	168	27%
Kent het Vrijwilligerspunt	456	73%
<i>en gebruik gemaakt van Vrijwilligerspunt</i>	113	18%
<i>maar geen gebruik gemaakt van Vrijwilligerspunt</i>	343	55%

Onder de 456 mensen die het Vrijwilligerspunt kennen, is de vrijwilligersvacaturebank het meest bekend en de hulp bij het vinden van fondsen en subsidies het minst. De jaarlijkse vrijwilligersactiviteit is het meest gebruikt, gevolgd door de vacaturebank en de deskundigheidsbevordering (zie figuur 9).

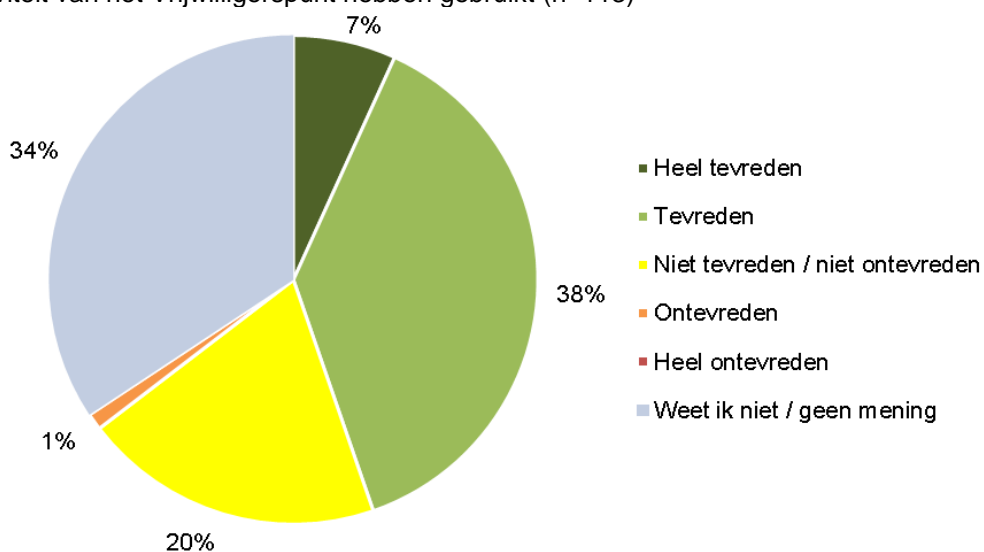
Als we vergelijken met 2015 is de bekendheid van de activiteiten van het Vrijwilligerspunt flink toegenomen.

Figuur 9 Bekendheid en gebruik van de activiteiten van het Vrijwilligerspunt, 2019 vergeleken met 2015

Aan de 113 mensen die minstens één activiteit van het Vrijwilligerspunt hebben gebruikt, is gevraagd naar hun tevredenheid hierover. 45% is tevreden of heel tevreden over de activiteiten van het Vrijwilligerspunt. Ruim een derde heeft hier geen mening over of weet het niet (zie figuur 10).

Figuur 10 Tevredenheid met het Vrijwilligerspunt onder de mensen die minsten één activiteit van het Vrijwilligerspunt hebben gebruikt (n=113)

Van de 511 mensen die het Vrijwilligerspunt niet kennen of niet gebruiken, heeft 96% ook geen behoefte aan informatie of ondersteuning met betrekking tot vrijwilligerswerk. Zij geven vaak als toelichting dat ze zich prima redden. Degenen die wel behoefte hebben aan informatie en ondersteuning geven als toelichting dat het gaat om informatie over subsidiemogelijkheden, hulp bij werven bestuursleden en vrijwilligers, hulp bij het behouden van vrijwilligers, hulp bij het vinden van vrijwilligerswerk en informatie over goedkope locaties voor bijeenkomsten met de vrijwilligers.

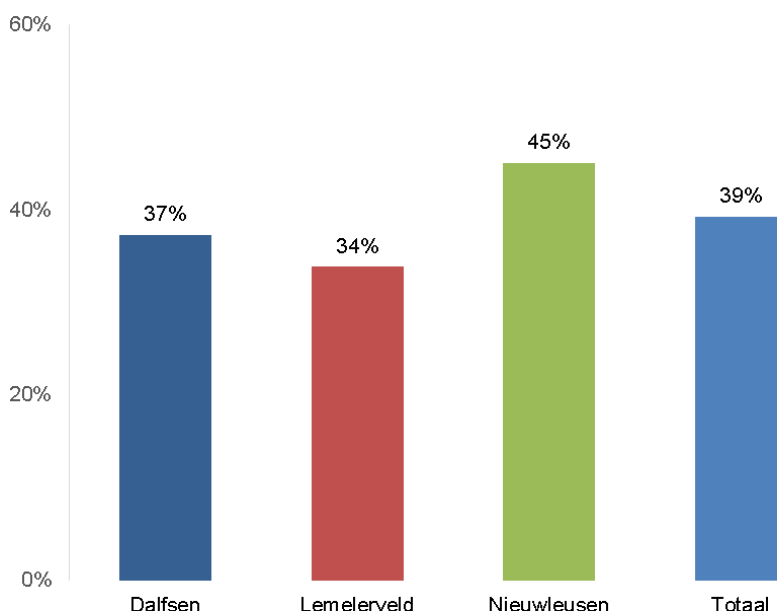
4 Mantelzorgers

In dit hoofdstuk beschrijven we de uitkomsten met betrekking tot de inwoners die de afgelopen 12 maanden mantelzorg hebben verleend. Aan bod komen onder andere de ureninzet van mantelzorgers, de soort hulp die zij verlenen, de ervaren belasting van de mantelzorgtaken en het gebruik van en de tevredenheid met de geboden ondersteuning. In dit onderzoek en in de vragenlijst is mantelzorg als volgt gedefinieerd: *“zorgen voor iemand met een ziekte of beperking met wie men een persoonlijke relatie heeft. Bijvoorbeeld iemand uit het gezin, familie, buurt of vriendenkring. Mantelzorg is méér dan af en toe een handje helpen. De zorg kan bestaan uit het doen van het huishouden, persoonlijke verzorging, begeleiding etc. Het gaat niet om de hulp die in het kader van een beroep wordt gegeven en ook niet om georganiseerd vrijwilligerswerk. Mantelzorg wordt doorgaans niet betaald. Mantelzorg kan zowel bij iemand thuis als aan iemand die in een instelling is opgenomen, worden verleend”*.

4.1 De mantelzorgers

Van de panelleden die de vragenlijst hebben ingevuld, heeft 39% in de afgelopen 12 maanden een periode gezorgd voor een familielid, vriend of buur die wegens ziekte of een beperking hulp nodig heeft. In de kern Nieuwleusen is het aandeel mantelzorgers iets hoger dan in Dalfsen en Lemelerveld (figuur 11).

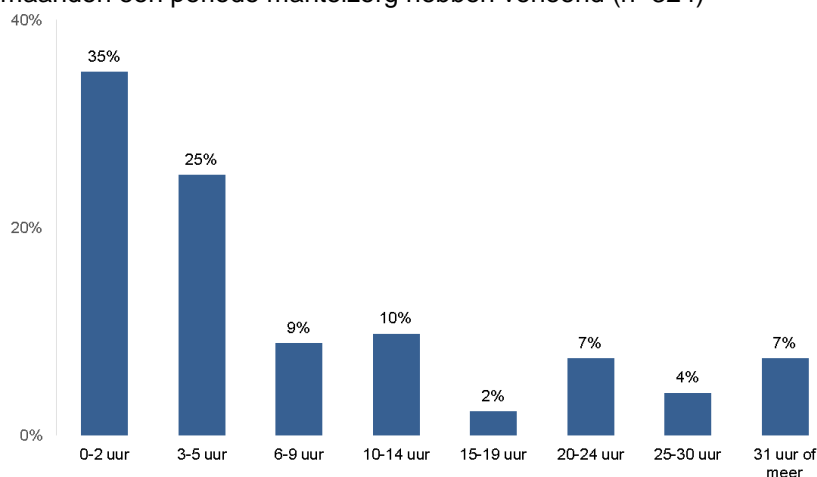
Figuur 11 Aandeel mantelzorgers naar woonplaats

De betreffende inwoners verleenden gemiddeld 14 uur per week mantelzorg; 60% was 1 tot 6 uur per week bezig met mantelzorg en 19% verleende 20 uur of meer uren mantelzorg per week (zie figuur 12).

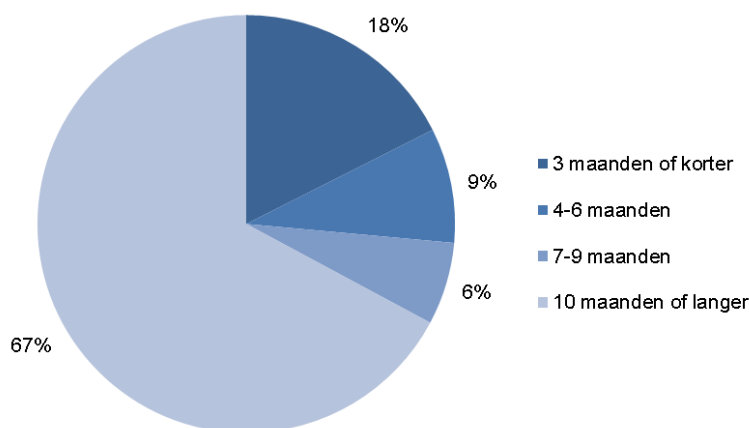
In 2015 gaf 54% aan mantelzorg te verlenen en men verleende gemiddeld 6 uur mantelzorg per week. Gezien de gewijzigde vraagstelling (in 2015 werd gevraagd of men 'wel eens mantelzorg verleent') zijn de cijfers niet te vergelijken.

Figuur 12 Uren per week besteed aan mantelzorg door degenen die de afgelopen 12 maanden een periode mantelzorg hebben verleend (n=324)

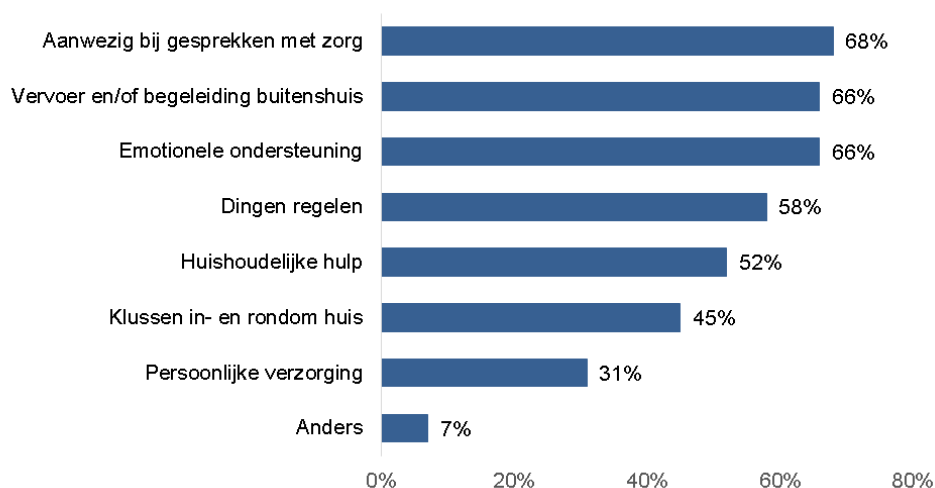
Ruim twee derde van de mensen die het afgelopen jaar mantelzorg hebben verleend, deed dit 10 maanden of langer (zie figuur 13).

Figuur 13 Aantal maanden mantelzorg verleend in de afgelopen 12 maanden (n=324)

In figuur 14 is te zien welke vormen van hulp zijn verleend. Aanwezig zijn bij gesprekken met zorgverleners (68%), vervoer en/of begeleiding bij activiteiten en bezoeken buitenshuis (66%) en emotionele ondersteuning (66%) zijn de meest voorkomende soorten hulp. Degenen die de optie 'anders' aankruisten, geven regelmatig aan dat zij tijdelijk zorgden voor de (klein-)kinderen en huisdieren van de hulpvrager.

Figuur 14 Soorten hulp geboden door de mensen die in de afgelopen 12 maanden een periode mantelzorg hebben verleend (n=324)

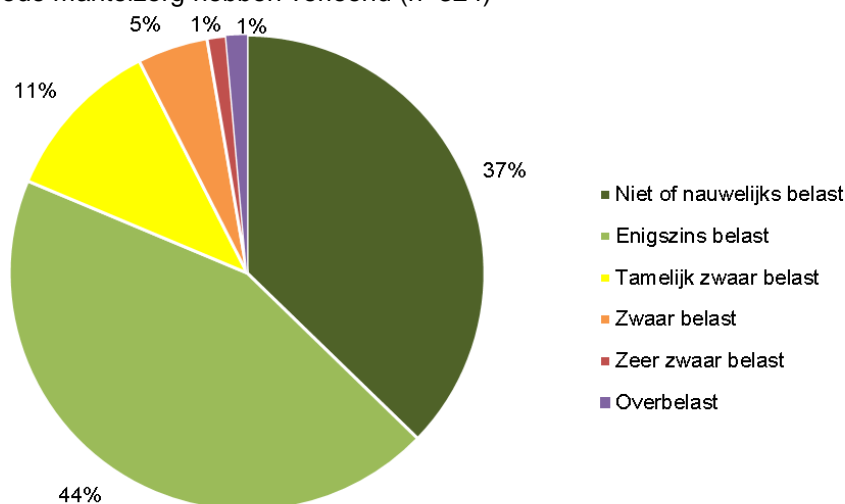
4.2

Ervaren belasting

Een doel van het mantelzorgbeleid van de gemeente Dalfsen is dat de positie van mantelzorgers wordt versterkt. Een indicator hiervoor is de mate waarin mantelzorgers zich belast voelen. Van de mensen die het afgelopen jaar mantelzorg verleenden, voelt het overgrote deel zich niet, nauwelijks of enigszins belast (zie figuur 15). Echter, 7% voelt zich zwaar, zeer zwaar of overbelast door de mantelzorg. Deze 24 personen besteedden dan ook aanzienlijk meer tijd aan de mantelzorg (gemiddeld 46 uur per week) dan de overige personen (gemiddeld 11 uur per week).

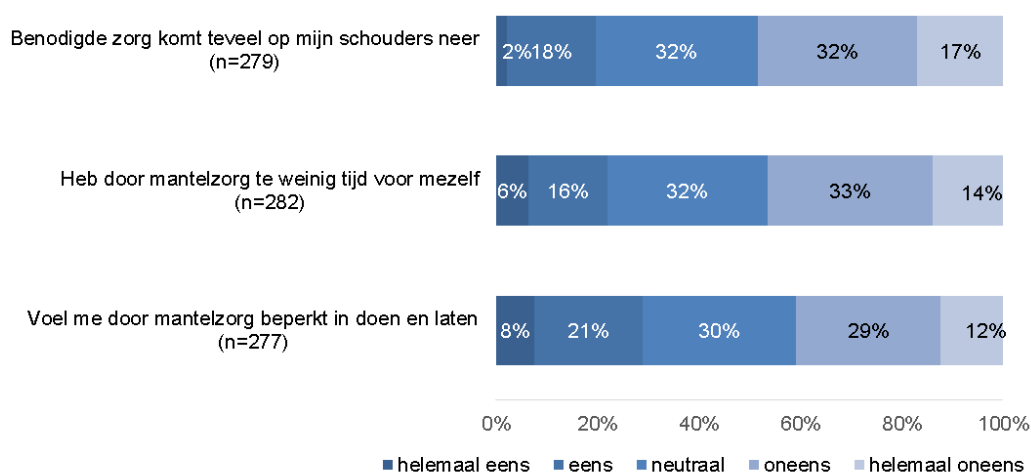
Een vergelijking met 2015 is lastig omdat de antwoordopties zijn gewijzigd. In 2015 vond 55% van de mantelzorgers de zorg niet belastend of helemaal niet belastend. 32% vond de mantelzorg een beetje belastend, 10% vond de mantelzorg belastend en 4% vond de mantelzorg erg belastend.

Figuur 15 Ervaren belasting door de mensen die in de afgelopen 12 maanden een periode mantelzorg hebben verleend (n=324)

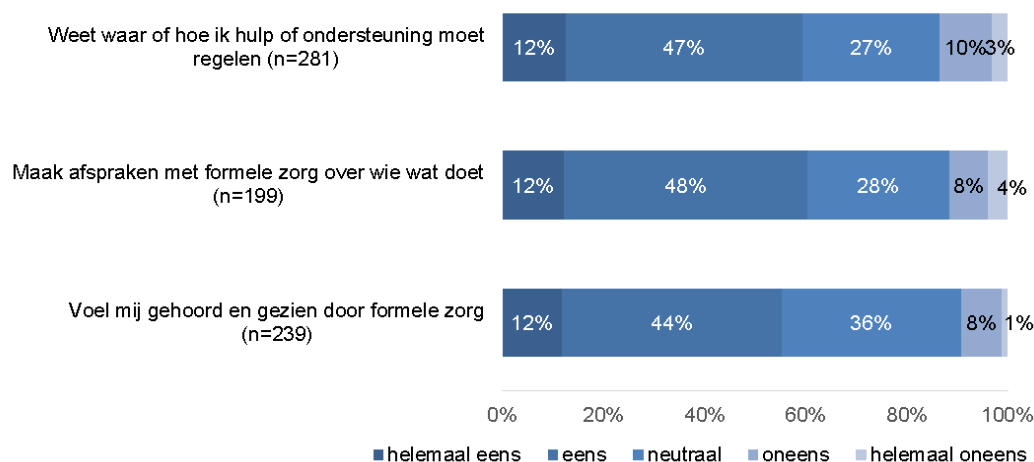
Naast de vraag over de belasting, is ook met drie stellingen gemeten welke invloed de mantelzorg heeft op het dagelijks leven. Men kon bij elke stelling kiezen voor het antwoord 'niet van toepassing', wat gemiddeld 14% deed. In figuur 16 zijn de antwoorden weergegeven van de mensen voor wie de stelling wel van toepassing was. Ongeveer een vijfde van de mensen die in de afgelopen 12 maanden mantelzorg hebben verleend, vindt dat de zorg teveel op zijn/haar schouders terecht komt of dat hij/zij te weinig tijd voor zichzelf heeft. Ruim een kwart voelt zich beperkt in zijn doen en laten door de mantelzorg. Ook nu zien we dat degenen die veel invloed ervaren van de mantelzorg op het dagelijks leven, gemiddeld meer uren mantelzorg verleenden dan degenen bij wie de mantelzorg weinig invloed heeft op het dagelijks leven.

Figuur 16 Invloed van de mantelzorg op het dagelijks leven van de mensen die in de afgelopen 12 maanden een periode mantelzorg hebben verleend, exclusief degenen die kozen voor het antwoord 'niet van toepassing'

Eén van de doelen van het mantelzorgbeleid is dat mantelzorgers een sterkere positie hebben en zijn toegerust om als volwaardige partner mee te praten over de zorg voor zijn/haar naaste. Om te kunnen bepalen in hoeverre dit doel wordt behaald, zijn drie stellingen over dit onderwerp aan de panelleden voorgelegd. Ook bij deze stellingen kon men kiezen voor het antwoord 'niet van toepassing', wat 13 tot 38% deed. In figuur 17 zijn de antwoorden weergegeven van de mensen voor wie de stelling wel van toepassing was. Het blijkt dat ruim de helft van hen zich gehoord en gezien voelt door de formele zorg. Zo'n 60% weet waar hij/zij terecht kan voor hulp en maakt afspraken met de formele zorg over wie wat doet. Bij ongeveer één op de tien mantelzorgers lijkt dit doel niet te zijn behaald.

Figuur 17 Relatie met de formele zorg van de mensen die in de afgelopen 12 maanden een periode mantelzorg hebben verleend, exclusief degenen die kozen voor het antwoord 'niet van toepassing'

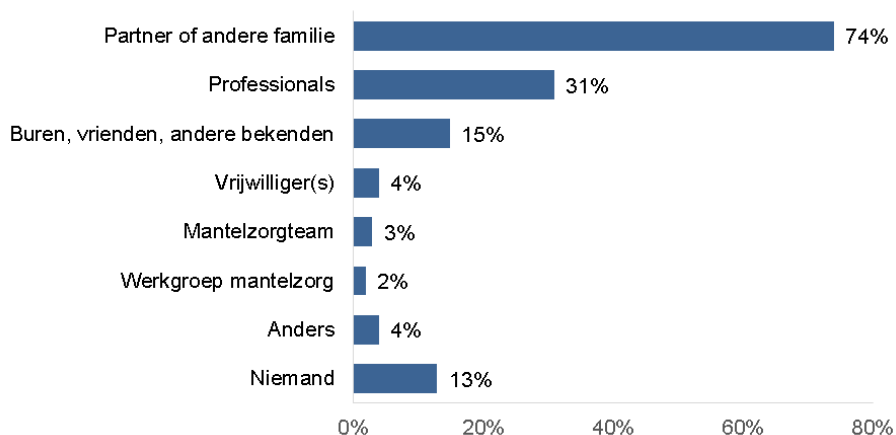

4.3 Ervaren ondersteuning

Een doel van het mantelzorgbeleid van de gemeente Dalfsen is dat mantelzorgers ondersteuning krijgen die past bij hun behoefte. In deze paragraaf gaan we in op welke ondersteuning mantelzorgers ontvangen en hoe ze deze ondersteuning ervaren.

De meeste mensen die de afgelopen 12 maanden een periode mantelzorg hebben verleend, voelen zich hierbij ondersteund. Bij bijna driekwart kwam de ondersteuning van de partner of andere familieleden (zie figuur 18). Bijna een derde ontvangt (ook) ondersteuning van formele zorgverleners. 13% wordt door niemand ondersteund.

Figuur 18 Ondersteuning die de mensen die de afgelopen 12 maanden mantelzorg hebben verleend, ontvangen (n=324)

Datum

Mei 2019

Ons kenmerk

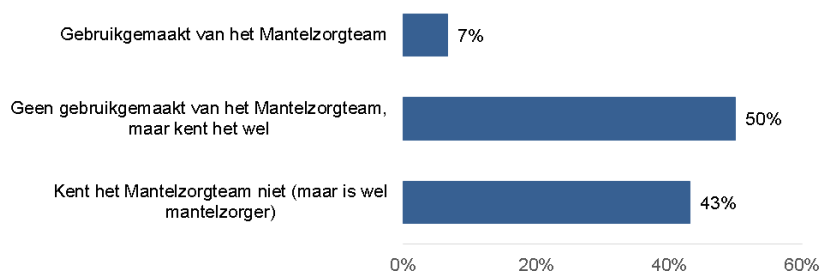
Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

4.3.1

Mantelzorgteam

SAAM Welzijn heeft een Mantelzorgteam waar mantelzorgers terecht kunnen voor hulp en advies. Van de mensen die in de afgelopen 12 maanden mantelzorg hebben verleend kent 57% het Mantelzorgteam; 7% heeft wel eens gebruik gemaakt van de hulp en advies die het Mantelzorgteam biedt, 50% heeft dat niet.

Figuur 19 Bekendheid met en gebruik van het Mantelzorgteam

Van de mantelzorgers die wel eens gebruik hebben gemaakt van het Mantelzorgteam (22 respondenten) is 85% (heel) tevreden over het Mantelzorgteam. Als toelichting wordt onder andere gegeven dat het prettig is om een luisterend oor te hebben en dat de voorlichting en cursussen zinvol zijn. Eén persoon is niet tevreden over het Mantelzorgteam en twee mensen weten het niet.

Degenen die geen gebruik van het Mantelzorgteam maken, noemen vooral als redenen hiervan:

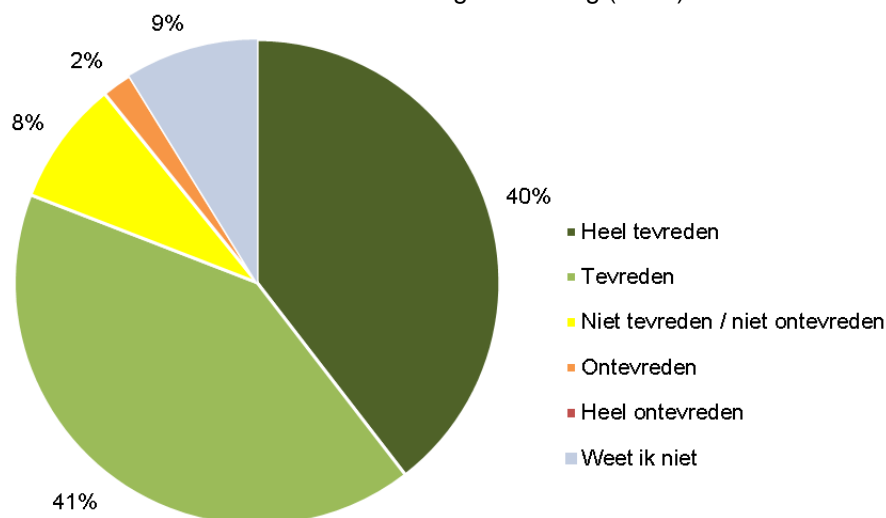
- geen behoefte aan, omdat de mantelzorg weinig intensief is
- geen behoefte aan, omdat de mantelzorg praktisch van aard is
- geen behoefte aan, omdat de mantelzorg kortdurend is
- geen behoefte aan, omdat de mantelzorg in een andere gemeente wordt verleend

4.3.2

Mantelzorgwaardering

Mantelzorgers kunnen een Mantelzorgwaardering (een VVV-cadeaukaart of een ondernemersbon) van de gemeente Dalfsen ontvangen. De helft van de mantelzorgers kent de Mantelzorgwaardering en van hen heeft 44% de waardering wel eens ontvangen. Dit zijn 73 personen, 23% van alle mensen die mantelzorg verleenden de afgelopen 12 maanden. Van deze 73 mantelzorgers is het merendeel (heel) tevreden over de Mantelzorgwaardering (zie figuur 20). De blij van waardering wordt prettig gevonden. Als aandachtspunt geven sommigen aan dat de VVV-cadeaukaart op maar weinig plekken kan worden gebruikt.

Figuur 20 Tevredenheid over de Mantelzorgwaardering (n=73)

4.3.3

Dag van de mantelzorg

Elk jaar wordt de Dag van de mantelzorg georganiseerd met allerlei activiteiten voor mantelzorgers. Van de mantelzorgers kent 64% de Dag van de mantelzorg en van hen heeft 14% de dag wel eens bezocht. Dit zijn 28 personen, 9% van alle mensen die mantelzorg verleenden de afgelopen 12 maanden. Van deze 28 mantelzorgers is 84% (heel) tevreden over de Dag van de mantelzorg. Als toelichting geven zij dat het gezellig is en dat het leuk is om andere mantelzorgers te ontmoeten. Eén persoon is niet tevreden over de Dag van de mantelzorg en drie mensen weten het niet.

Degenen die de Dag van de mantelzorg niet hebben bezocht geven onder andere als toelichting dat ze hier geen behoefte aan hebben, dat ze er geen tijd voor hebben (onder andere door de mantelzorg), dat het moeilijk te combineren is met hun betaalde baan of dat ze er in hun ogen geen recht op hebben omdat ze weinig mantelzorg verlenen.

4.4

Kenmerken werkende mantelzorgers

Werkende mantelzorgers vormen een doelgroep die extra aandacht krijgt in het mantelzorgbeleid van de gemeente Dalfsen. Het streven is dat zij de ondersteuning krijgen die past bij hun behoefte. In tabel 4 zijn de mantelzorgers die 21 uur of meer werken vergeleken met hen die dat niet doen. Hieruit blijkt dat mantelzorgers die 21 uur of meer werken in een betaalde baan, jonger zijn dan de mantelzorgers die minder uren of niet werken. Logischerwijs besteden mantelzorgers die 21 uur of meer werken minder tijd aan mantelzorg. Waarschijnlijk is dit ook de reden dat zij zich niet vaker zwaar of overbelast voelen dan de mantelzorgers die minder of niet werken. Verder zien we dat de mantelzorgers die 21 uur of meer werken minder bekend zijn met de mogelijkheden voor ondersteuning en waardering die de gemeente Dalfsen biedt, dan de andere twee groepen.

Tabel 4 Mantelzorgers die 21 uur of meer werken, vergeleken met mantelzorgers die 20 uur of minder werken en niet werkende mantelzorgers

Kenmerk	Mantelzorger en werkzaam >= 21 uur (n=141)	Mantelzorger en werkzaam <= 20 uur (n=35)	Mantelzorger en niet werkzaam (n=148)
Leeftijdscategorie			
18 - 44 jaar	43%	31%	14%
45 - 64 jaar	56%	65%	31%
65 jaar en ouder	2%	4%	55%
Gemiddelde uren per week besteed aan mantelzorg	6 uur	9 uur	21 uur
Niet - enigszins belast	83%	83%	79%
Zwaar - overbelast	6%	11%	8%
Bekend met mogelijkheden voor ondersteuning en waardering			
Kent het Mantelzorgteam	51%	64%	61%
Kent de Mantelzorgwaardering	49%	67%	50%
Kent de Dag van de mantelzorg	58%	82%	65%

Bijlage I Vragenlijst

1. Vragenlijst vrijwilligerswerk en mantelzorg

Fijn dat u mee wilt werken aan deze vragenlijst van de gemeente Dalfsen.

- Uw antwoorden worden geanonimiseerd verwerkt.
- kunt de vragenlijst invullen tot en met 3 februari 2019. Als u tussentijds stopt met het invullen van de vragenlijst begint u de volgende keer, als u opnieuw inlogt, bij de vraag waar u bent gebleven.
- De afdeling Onderzoek & Informatie van de gemeente Zwolle voert dit onderzoek uit voor de gemeente Dalfsen. Zij zijn bereikbaar per e-mail onderzoek@zwolle.nl of via telefoonnummer 038 - 498 2040. Klik hieronder op Volgende > om te beginnen met het beantwoorden van de vragen.

2. Vrijwilligerswerk

Onderstaande vragen gaan over vrijwilligerswerk. Onder vrijwilligerswerk verstaan we activiteiten die onbetaald en onverplicht worden gedaan voor anderen of de samenleving als geheel, georganiseerd of ongeorganiseerd.

3. Hoe vaak hebt u in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk gedaan?

- Nooit - Ga naar vraag 18
- 1 of 2 keer - Ga naar vraag 5
- 3 - 12 keer - Ga naar vraag 5
- 13 - 52 keer
- 53 keer of meer

4. Hoeveel uur in de week gemiddeld doet of deed u vrijwilligerswerk?

5. Waarom doet of deed u vrijwilligerswerk?

► meerdere antwoorden mogelijk

- Ik wil iets doen voor een ander of de samenleving
 - Ik vind het leuk om te doen
 - Ik kan er iets van leren
 - Ik hoop dat het een opstapje is naar betaald werk
 - Het is onderdeel van mijn opleiding of studie
 - Ik wil andere mensen ontmoeten
 - Ik vind het zinvol
 - Ik vind het een plicht
- Andere reden namelijk

6. Bij of via welke organisatie doet of deed u vrijwilligerswerk? Het gaat hierbij niet om het vrijwilligerspunt.

► meerdere antwoorden mogelijk

- Ik doe geen vrijwilligerswerk bij of via een organisatie
- Een zorg- of welzijnsinstelling

Datum

Mei 2019

Ons kenmerk

Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

- Een religieuze of levensbeschouwelijke organisatie
- Een sport- of recreatieve vereniging
- Een kunst- en cultuurorganisatie
- Een buurt-, dorp of bewonersorganisatie
- Een natuur- en milieuorganisatie
- Een onderwijs- of educatieve instelling
- Weet ik niet
- Een andere soort organisatie, namelijk ...

7. Ondersteuning

U kunt als vrijwilliger op verschillende manieren worden ondersteund door de organisatie waar u vrijwilligerswerk verricht. We willen graag weten welke ondersteuning u krijgt en hoe u dit ervaart. Doet u vrijwilligerswerk bij verschillende organisaties? Beantwoord deze vragen dan voor de organisatie waar u de meeste uren vrijwilligerswerk doet.

8. Welke ondersteuning krijgt of kreeg u vanuit de organisatie waar u vrijwilligerswerk doet/deed?

► meerdere antwoorden mogelijk

- Geen
- Mogelijkheid voor scholing en opleiding
- Een onkostenvergoeding
- Een vast aanspreekpunt
- Een vrijwilligersverzekering
- Waardering bijvoorbeeld in de vorm van uitjes of bloemen
- Anders, namelijk ...

9. In hoeverre bent u tevreden met de ondersteuning die u krijgt/kreeg vanuit de organisatie?

- Heel tevreden
- Tevreden
- Niet tevreden / niet ontevreden
- Ontevreden
- Heel ontevreden
- Weet ik niet / geen mening

10. Kunt u uw antwoord toelichten?

11. U hebt niet aangegeven dat u ondersteuning krijgt of kreeg vanuit de organisatie waar u vrijwilligerswerk doet/deed. Zou u wel ondersteuning willen? En zo ja, wat voor soort ondersteuning?

- Nee
- Ja, namelijk ...

Datum
Ons kenmerk

Mei 2019
Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

12. Weet u dat er een vrijwilligerspunt Dalfsen is waar vrijwilligers terecht kunnen voor informatie en ondersteuning?

- Ja
- Nee - Ga naar vraag 17

13. Vrijwilligerspunt Dalfsen biedt op verschillende manieren informatie en ondersteuning. Welke kent u? Hebt u hiervan gebruikgemaakt?

	Ken ik niet	Ken ik maar niet gebruikt	Ken ik en gebruikt
Vrijwilligersvacaturebank	☐	☐	☐
Informatie en advies (mondeling of schriftelijk)	☐	☐	☐
Deskundigheidsbevordering: trainingen en cursussen	☐	☐	☐
Hulp bij het vinden van fondsen en subsidies	☐	☐	☐
Ondersteuning bij projecten (bijv. NL doet)	☐	☐	☐
De jaarlijkse waarderingsactiviteit voor vrijwilligers	☐	☐	☐
De actie 'vrijwilliger van de maand'	☐	☐	☐

14. In hoeverre bent u tevreden over de informatie en ondersteuning van Vrijwilligerspunt Dalfsen?

- Heel tevreden
- Tevreden
- Niet tevreden / niet ontevreden
- Ontevreden
- Heel ontevreden
- Weet ik niet / geen mening

15. Kunt u uw antwoord toelichten?

16. U hebt aangegeven dat u geen gebruik hebt gemaakt van het Vrijwilligerspunt. Waarom niet?

17. Hebt u behoefte aan informatie en ondersteuning met betrekking tot vrijwilligerswerk? En zo ja, wat voor soort informatie en ondersteuning?

- Nee
- Ja, namelijk ...

18. Wat is of zijn de redenen dat u de afgelopen 12 maanden geen vrijwilligerswerk hebt gedaan? ► meerdere antwoorden mogelijk

- Geen interesse of behoefte

Datum

Mei 2019

Ons kenmerk

Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

- Gebrek aan tijd/te druk
- Ik weet niet wat voor vrijwilligerswerk ik kan doen
- Ik weet niet hoe ik (passend) vrijwilligerswerk kan vinden
- Ik vind geen passend vrijwilligerswerk
- Vanwege mijn gezondheid
- Moeilijk te combineren met mijn werk
- Moeilijk te combineren met zorg voor gezin of familie
- Andere reden namelijk ...

19. Mantelzorg

Mantelzorg is zorgen voor iemand met een ziekte of beperking en met wie u een persoonlijke relatie hebt. Bijvoorbeeld iemand uit uw gezin, familie, buurt of vriendenkring. Mantelzorg is méér dan af en toe een handje helpen. De zorg kan bestaan uit het doen van het huishouden, persoonlijke verzorging, begeleiding etc. Het gaat niet om de hulp die u in het kader van uw beroep geeft en ook niet om georganiseerd vrijwilligerswerk. Mantelzorg wordt doorgaans niet betaald. Mantelzorg kan zowel bij iemand thuis als aan iemand die in een instelling is opgenomen, worden verleend.

20. Hebt u in de afgelopen 12 maanden een periode gezorgd voor een familielid, vriend of buur die wegens ziekte of een beperking hulp nodig heeft?

- Ja
- Nee - Ga naar vraag 42

21. Wat voor soort hulp geeft u of hebt u gegeven?

► meerdere antwoorden mogelijk

- Huishoudelijke hulp (koken, schoonmaken, boodschappen doen, was doen e.d.)
- Klussen in- en rondom huis (tuinieren, kleine reparaties e.d.)
- Persoonlijke verzorging (hulp bij wassen en aankleden, medicijngebruik, eten en drinken, toiletgang e.d.)
- Aanwezig zijn bij gesprekken met zorg (artsen, ziekenhuizen, verzorgingshuizen e.d.)
- Vervoer en/of begeleiding bij activiteiten/bezoeken buitenshuis
- Emotionele ondersteuning (praten, luisteren, opbeuren)
- Dingen regelen (administratie, afspraken maken, facturen betalen e.d.)
- Andere hulp namelijk ...

22. Hoeveel uur in de week was u gemiddeld bezig met de mantelzorg in de afgelopen 12 maanden?

23. Gedurende hoeveel maanden hebt u mantelzorg verleend in de afgelopen 12 maanden?

24. In welke mate voelt of voelde u zich belast door uw rol als mantelzorger?

Overbelasting kan zich onder andere uiten in slecht slapen, snel geïrriteerd zijn, heel moe zijn en vergeetachtigheid.

- Niet of nauwelijks belast

Datum

Mei 2019

Ons kenmerk

Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

- Enigszins belast
- Tamelijk zwaar belast
- Zwaar belast
- Zeer zwaar belast
- Overbelast

25. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

	Hele maal mee eens	Mee eens	Neutr aal	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Niet van toepas sing
Als mantelzorger voel ik mij door de betaalde, opgeleide professionals (formele zorg) gehoord en gezien	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samen met betaalde, opgeleide professionals maak ik afspraken over wie wat doet in de zorg voor degene die zorg nodig heeft	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik weet goed waar of hoe ik als mantelzorger (extra) hulp of ondersteuning moet regelen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Door mijn rol als mantelzorger voel ik me beperkt in mijn doen en laten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Door mijn rol als mantelzorger heb ik te weinig tijd voor mezelf	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De benodigde zorg komt teveel op mijn schouders neer	☐	☐	☐	☐	☐	☐

26. Zijn er personen die u helpen of ondersteunen bij het uitvoeren van uw mantelzorgtaken?

► meerdere antwoorden mogelijk

- Ja, mijn partner of andere familie
- Ja, buren, vrienden, andere bekenden
- Ja, het Mantelzorgteam van SAAM Welzijn
- Ja, de werkgroep mantelzorg
- Ja, vrijwilliger(s)
- Ja, professionals (huisarts, thuiszorg, verpleging etc.)
- Nee, ik word door niemand ondersteund
- Anders, namelijk ...

27. Weet u dat er een Mantelzorgteam is van SAAM Welzijn, waar mantelzorgers terecht kunnen voor hulp en advies?

- Ja
- Nee - Ga naar vraag 32

28. Hebt u wel eens gebruik gemaakt van de hulp en advies die het Mantelzorgteam biedt?

- Ja

Datum

Mei 2019

Ons kenmerk

Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

- Nee - Ga naar vraag 31

29. In hoeverre bent u tevreden met de hulp en advies van het Mantelzorgteam?

- Heel tevreden
 Tevreden
 Niet tevreden / niet ontevreden
 Ontevreden
 Heel ontevreden
 Weet ik niet / geen mening

30. Kunt u uw antwoord toelichten?

31. U hebt aangegeven dat u geen gebruik hebt gemaakt van het Mantelzorgteam. Waarom niet?

32. Hebt u wel behoefte aan hulp en advies? En zo ja, wat voor soort hulp en advies?

- Nee
 Ja, namelijk ...

33. Weet u dat u als mantelzorger in aanmerking kunt komen voor een mantelzorgwaardering (een VVV-cadeaukaart of een ondernemersbon) van de gemeente Dalfsen?

- Ja
 Nee - Ga naar vraag 37

34. Hebt u wel eens een mantelzorgwaardering ontvangen?

- Ja
 Nee - Ga naar vraag 37

35. In hoeverre bent u tevreden over de mantelzorgwaardering?

- Heel tevreden
 Tevreden
 Niet tevreden / niet ontevreden
 Ontevreden
 Heel ontevreden
 Weet ik niet / geen mening

36. Kunt u uw antwoord toelichten?

Datum
Ons kenmerk

Mei 2019
Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

37. Weet u dat er elk jaar de Dag van de mantelzorg wordt georganiseerd (een dag met activiteiten voor mantelzorgers)?

- Ja
- Nee - Ga naar vraag 42

38. Hebt u de Dag van de mantelzorg wel eens bezocht?

- Ja
- Nee - Ga naar vraag 41

39. In hoeverre bent u tevreden over de Dag van de mantelzorg?

- Heel tevreden
- Tevreden
- Niet tevreden / niet ontevreden
- Ontevreden
- Heel ontevreden
- Weet ik niet / geen mening

40. Kunt u uw antwoord toelichten?

41. U hebt aangegeven dat u de Dag van de mantelzorg nog nooit hebt bezocht. Waarom niet?

42. Achtergrondgegevens

Tot slot willen we u vragen om enkele achtergrond gegevens in te vullen.

43. Wat is de beste beschrijving van uw dagbesteding?

- Ik ben werkzaam in een betaalde baan
- Ik ben (vervroegd) gepensioneerd
- Ik ben (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt
- Ik zorg voor mijn kind(eren)
- Ik ben werkzoekend
- Ik volg een opleiding
- Anders namelijk ...

Datum

Mei 2019

Ons kenmerk

Vrijwilligers en mantelzorgers gemeente Dalfsen

44. Hoeveel uur per week werkt u gemiddeld?

45. Bent u een man of een vrouw?

- Man
- Vrouw
- Anders (bijv transgender, intersekse)

46. Wat is uw leeftijd?

47. Hebt u nog opmerkingen of vragen? Dan kunt u deze hieronder kwijt.

48. Als u wilt dat het Vrijwilligerspunt of het Mantelzorgteam contact met u opneemt, kunt u dat hier aangeven.

Vul dan uw naam, telefoonnummer of emailadres in en vermeld of u contact wilt met het Vrijwilligerspunt of het Mantelzorgteam. We zullen deze gegevens loskoppelen van de vragenlijst.

50. U bent klaar met de vragenlijst

Vriendelijk dank voor uw deelname! De uitkomsten van het onderzoek kunt u vanaf medio maart vinden op www.dalfsen.nl (zoekterm 'onderzoek mantelzorg'). Rond af door hieronder op 'Einde' te klikken. U gaat dan direct naar de website van gemeente Dalfsen (www.dalfsen.nl).